

Vass Tibor

< Bibinke és > játéka a haljboltban

Készecske *A Nagy Bibinből*

Egyes halottak haj- és hangszála lelkünkön szárad.
 Másoké betűtesteinken, ki nem tolja le,
 a tipográfia mestere lehetünk számítógéppel.
 Ezt is könyvcímből, kölcsönkönyv-gerincről lesem. A leesem

nem jönne jól ide, meg a litográfia mestere, a leugrom
 jönne jól egy létráról, egy ide-professzor, meg a kriptográfia,
 előbbi ugrócsonttörésre hitelt érdemlő magyarázatként,
 utóbbi morzejeleim nyomakodójaként,
 amivel titokban nyomakodójaként kellene elbírnom. Hibáktól

vagyon elbanálva minden részegész.
 Egyes halakban ikraélet sincs. Egyesekben haltej elapadt.
 Haltej, hajtej. Haltelj, hajtelj.
 További nyelvtörők kedvezményekért a haljboltban.
 Ki kéne banálnom a tojla szót: arany kösszépút lehetne.

A szép fasor végig a városon.
 Tojla, ki kellene kérdezem rólla (sic!) haj- és hangszálaim,
 kopárszik(!) nyelvtársaim a részbukon, nem azokat, akik velem

együtt valahányas számú alomnak
 majd ha fagy,
 csontig akkor bőnyalnak,
 hogy mit szólnak a tojla származásához. Jönnének kerülő válaszok,
 pedig a tojla semsége okán lennék kandikamarás
 a keletkezéstörténetekre,
 önmagom személyi szolgája, hoppon maradok.

Stoppom a fasoron. Szerencsen szinte folyton csak átkelek.
 A fürdőben sem voltam még, várját megjártam, járját megvártam,
 gyárlátogatáson kisdobosként talán,
 de emlékezem nézzék, csalog.

Lássunk hozzá újból, mert halak, ikra, tej, haj- és hangszál,
kondi, mert kínmarás,
mert folyton a lopón maradok. Mert úttörő is holnemholtam.
Mert egyes hajlakkban ikraélet sincs, haltej elapadt, ki nem szólja le.
Mert egyes hajlottak haj- és hangszála lelkünkön szárad.
Mert a frizura más,
a hoppon maradás keletkezéstörténetére
rá lehet kérdezni, meg a szolgáljéra is. Szolgálj-éra, nem

titkon érdekel ilyesféle kapcsolat.
Szolgálj, mondják parancsként kutyának régen,
ma már nem tapasztalom. Öregebb lehetek,
vagy kihalnak a szolgáljra tanító öregek.
Egyes kutyák ugyanazt csinálják, de nem a szolgálj név alatt.
Az egyik enyémnek például, ha azt mondom: pocak,
produkálja magát, kivillannak szőrtelen részegészek.
Temérdek munkám ugyan nem fekszik

benne, hogy a produkciót parancsra tegye, fifika vezet rá inkább.
Mi is az a fifika. A fizika bellírása lehet.
A bellírás szép szó, vagy csak belbírása szép
valahány relativitásnak. Elméletileg

sokáig nem hittem, hogy a jó mondat szatír,
hogy kirakós játékot űz. Hogy csak szétrántja ballonját,
hogy csak bokorból ugorva,
hogy csak natúr, hogy csak kivillan tüskés rész,
hogy csak borotvaélen táncol, aki él. Beretválod-e külső

nemi szerv-adat, kérdezi egy hőstenor
az atyja szellemétől. Hátsó fertályóra eltelik,
erre akkor sem tud mondani mit,
hegyén-hátán később tán igen,
fölengedi elvéve a dzsungelt. Kipling. Mondom,

könyvgerincről leesek, a mindent, az istenit. (Korr. : Istenit.)
Képláng. Kuplungról nem szólok, az gyémánttengely-kapcsoló,
a világörökség részegésze. Szükséges, hogy a test lírassék.
A bírassékről itt még nem szólhatok. Szerencs-éra,

milyen görbület jöhet szóba,
szikbe még: talán egy Tibicsokigyár. Halj, teljidő.
Telj, halidő. De ez így már túl professzionális.

Jenei Gyula

Félelem

az iskolában énekóra lesz mozgalmi dalokkal,
kint lucskos télvég vagy koratavasz, fázós,
alacsony ég alatt megyek haza. anyám éppen
főz, én meg benézek a kamrába, ahol nagyanyám
lakik. vagy mondjam inkább: nagyanyám szobájába?
a befőtteket, zsírosbödönöket is ott tartjuk, egyiket
teli lesütött oldalassal, s ott sorakoznak a polcokon
az almák, gyérülő halmazban ráncosodnak egész
télen, s a végére rohadás pötyyözi őket, hogy
már csak kompótnak lesznek jók. szóval, bekukkantok
majd nagyanyám szobájába, aki ott fekszik az ágyán
hanyatt, pedig nagyon púpos a háta. csodálkoznék,
hogy nem gurul az oldalára, de csodálkozás helyett
megrettenek, mert nagyanyám nyitott szájjal
fekszik, s nem hortyog, nem is lélegzik. közel megyek
hozzá, s tudom: meghalt. kint lapos, esős ég, bent
még meleg a vaskályha, a szívben kocsonyás
félelem: figyelem nagyanyámat. kiszámolom majd,
hány évet élt, és remegek. a konyhában anyám
megkérdi, mi bajom. kimegyek az udvarra, ott
bóklászom, aztán megint be nagyanyámhoz. nézem,
aztán ki és újra be. közben hazajön apám, de neki sem
mondom meg, hogy meghalt az anyja. nyolcéves
lehetek. vagy kilenc. sohasem láttam még halottat.

nagyanyám arca ráncos, szája tátva. egyetlen törött foga van csak elől, egy fogcsonk. nem mintha látnám majd, csak tudom. pedig milyen szép fiatalasszony az esküvői fotón, úgy hatvan évvel korábban! csönd lesz majd, mint a fényképen. kint ólálkodik a tavasz, bent rohadnak az almák, s néha, titokban felbontok egy üveg befőttet, s az egészet befalom egyszerre. de akkor eszembe se jutnak a befőttek. kimegyek, bemegyek, hallgatok. várom, hogy történjen valami: észrevegyék a szüleim, hogy meghalt nagyanyám. vagy már tudják? telnek az órák, a félelem állandósul. megszokom majd talán, de mégis folyton *arra* gondolok. aztán egyszer, amikor megint nagyanyámat figyelem, hogy nem lélegzik, egyszer csak kinyitja majd a szemét, s megkérdi: hány óra van, kisfiam? ijesztő lesz, mint egy horrorfilm, persze akkor még azt sem tudom, hogy létezik horrorfilm. csoda, hogy bele nem halok az ijedségbe! aztán eltelik a gyerekkor, felnövök majd, nagyanyám pedig nem öregszik, mert hajlottabb már nem lehet, több ránc sem fér el rajta, de azért elzsörtölődik még velünk vagy tizenöt évig. s amikor majd meghal, nem nézem meg arcát a ravatalon.

Urbán Ákos

Feri

Nehezen, de mára sikerült kihútenem magamban egy régi ismerősöm alakját, mert vörös torkomban forrongtak a szavak, ha előlépett emlékeim közül, talpa nyomán kiégett a papír. Nem akarok haragból beszélni, a közlés ünnepélyességével szeretném elmesélni egy régi barátom esetét.

Tegnap reggel fiókomban furcsa, gyűrött kéziratokra bukkantam. Eleinte nem tudtam, hogy mi lehet az, aztán beugrott: egy közeli barátom, Feri írása volt.

Mindenre emlékszem. Mikor ezt írta, nehéz estéiről, nyomasztó álmairól az egyetem folyosóin szálltak a hírek, mindenki tudta, ki az a *Feri*. Nem csoda, hiszen nap mint nap nehezen ébredt, kócos hajára rászáradtak álmái, reggelente hosszasan nézegette, tapogatta a fürdőszobai tükörben arcát, hogy újra a valóságban érezze magát. Akkoriban együtt laktunk hárman, Zoltán barátunkkal. A helységek furcsán nyilottak egymásba, az ajtókon át a fürdőből mosatlan, a szobából jegyzetek, újságok folytak ki a nappaliba. Ritka vendégeink ugyanolyan hosszasan nézték a lépcsőházból belépve ezt a lehetetlen életképet, mint ahogy Feri nem bírta magára ismerni a fürdőszobában. Közös lakásunk ekkor már fél éve korgott és bőfögött felváltva, mint egy mindent elnyelő gyomor, amikor Zoltánnal azt tanácsoltuk Ferinek, hogy írjon álomnaplót. Zárja azokat a nyavalyás dolgait a betűkbe és úzze el maga körül! Akkor majd rendeződnek a dolgok.

Feri megfogadta a tanácsot, sőt saját terápiájává tette az írást. Egészen addig eljutott benne, míg az álmoktól elrugaszkodva, vagy azokat átformálva új élethelyzetekbe írta bele magát. Volt egy jól bejáratott története, amit többféle példányban írt meg. Ez a kézirat az egyik darabja annak az örült kaparásnak, ami a mániás tükörbe bámulásoktól a meneküléshez, a borzolt képzelgésekhez, a felejtéshez vezetett. Olyan csorba díszítettséggel próbálta belenyomni magát a sorokba, mint a páncélba öltözött lovag, aki a súly alatt moccanni se bír. Most viszont két napja nézem, és muszáj túl adnom rajta, begépelem, hogy eltávolítsam magamtól, hiszen nekem is nehezemre esett kimosni magam a lakásból, Feri életének elfolyó teréből. Íme, a történetek egyik, megmaradt darabja:

„A szobában teljesen sötét volt, csak a lámpa fém kupoláján csillogott a digitális óra piros fénye. Feri a hátán aludt, most némán sejtette a plafon mélységét, ahogy a lámpa, mint a bóják szoktak, mereven lengett a viszonyíthatatlan térben. Marcsi aludt és mikor Feri felült, meghúzva a takarót, beengedett valami idegen hideget a langyos álomba, csak mélyebbre merül. A férfi az ágy sarkáról buborékokat fúj a szoba cseppfolyós terébe, de hamar türelmetlenné tette a szívhatatlan lég. Egyenes mozdulataival kitért az ajtón keresztül a konyhába. Nyomában folyt az a tömény levegő, a résnyre szűkülő szobából, de

tompa hangon eltömte a konyhaajtó. A férfi kutató kezeivel sarkig tárta a konyhaablakot, feltépte a redőnyt és kihajolt a hajnalba. A fények még a szemközti házak mögött tolokodtak, vagy még messzebb, a láthatatlan horizont tövében. Az ég alja lassan visszarájzolta a fakó házakat, a megszokott helyükre. Valami furcsa összesomlott álomképek derengtek Feri gondolataiban, de felismerhetetlenek, maszatosak és unalmasak, mint egy régi film kockái. Ez a friss szagú reggel, minden pislogásnál, minden ásításnál, mintha valaki bele-mártaná az előhívóba; az a meztelen világ, lassan színeket kapott és a könnyű levegőbe belekarcolt a kanyar mögötti buszállomás hangja. Furcsa rozsdás rezgésével előmászott az első kék busz.

A konyhaasztalon a tegnap nyomai tolokodtak. A mosogatóban egy-két bögre, aljukban beleszáradt cukros kávéfolttal. A férfi megmarkolta a mosogató csapját és elkezdte suvickolni az edényeket. Gyorsan fogytak, az asztal megüresedett. A hűtőből tojást vett elő, és a tegnapi félbevágott hagymát. A frissen mosott serpenyő még száradt a tűzön, nehogy fröcsögjön az olaj. A többi művelet a maga egymásutánjában.

Marcsi még sehol! Feri benyitott a szobába. Az a buborék levegő ráismert, visszanyelte. A sötétségben picit megállt, aztán szeme megszokta a változást, és mintha kopoltyúja lenne, kiigazodott ebben a lassú párhuzamos világban. Az éjjeliszekrényen az Éjszakai repülés, Marcsi új élményeinek forrása. Az ágyban pedig a lány a paplanba becsavarodva, mint egy múmia, arccal a párnába temetkezve. A férfi mellétérdelt, hozzáért. A lány teste meleg volt, mint a meleg homok a talp alatt, úgy illeszkedett a simogató kéz alá. A haj, mint a kávézacc, szárazon, széttörve terült a párnán és még azon is túl, aztán megmoccant, életre kelt:

– Hány óra? – kérdezte áttetsző hangon.

– Szia Picim, el kell kezdened a napot, már berendeztem neked a konyhát is.

– De hány óra?

– Fél hat. Gyere, kihűl a rántotta. – válaszolt és szigorúan felállt az ágy mellé, mint aki bármikor indulhat a hétórai vonathoz. Marcsi szemeire visszanonő a szemhéjak, Feri pedig ellentmondást nem tűrően kitérte a szobaajtót és kilépett. A kotyogót levette a konyhaasztalról, gépiesen kettészedte vizet tölteni az aljába, és a tetejével eltűnt Marcsi újra kitért szemei elől.

Pár perccel később Feri tányércsörgésére előtűnt Marcsi lomha mozdulataival, mint egy búvár a szárazon, felmerült a szoba sötét nyílásából. A férfi éles világában hunyorogva ült le a nő, a rántotta mellé, mosómedve módjára dörzsölgette egymáshoz az evőeszközöket a hűlő rántotta felett.

– Mikor kell indulnunk? – motyogta.

– Negyed hétkor, negyven perc múlva.

– Az nem sok. – hangja elapadt a napsárga konyhában.

Feri tányérjáról hamar eltűnt a reggeli; Marcsi a harmadik falatnál járt.

– Hogy aludtál, Szuszék?

– Keveset. Sietek.

A férfi megpuszította a lány feje búbját, három mozdulattal elmosta a tányérját és megindult, vissza a szobába elrendezni az ágyat, hogy történjen valami. A félhomályban felhúzta a redőnyt, kitérte az ablakot, meghúzta a paplan szélét és rádobta az ágytakarót. Becsobogott a mosogató hangja a szobába, Feri kirángatta a rumlis szekrényből a sporttáskájukat és elkezdte válogatni a halomból a tiszta ruháit.

– Szívem, mosakodj amíg pako... – a vécé ajtó csukódása elvágta a mondatot. Mire Marcsi újra felbukkant, a táska egyik felébe erősen belefűrődött egy ruhagombóc. A lány nem lepődött meg a félig megerőszkolt táskán, nem is igazította meg a gombócot, hanem mint egy bűvész, előhúzta gyűretlen kék, lila, padlizsán ruháit és szépen egymásra rakta őket. Rájuk került pár zoknigombolyag és két félbehajtott bugyi. Feri a fürdőből belépett a szobába, behúzta a táska cipzárját, majd indult volna a bejárati ajtóhoz felhúzni a cipőjét, de Marcsi magára csukta a fürdőszobát.

– Ugye már öltözől, Szívem? – próbálkozott Feri.

– Mingyá'

A Férfi belesüllyedt a konyhai székbe: ELKÉSTEK.

Mire a lány kilebegett könnyű ruhájában a fürdőből, Feri már visszatömködté vörös torkába a szavakat. Marcsi ment volna a cipőéért, mikor találkozott a tekintetük. Olyan volt Feri, mint egy párduc a ketrecben; fekete.

– Még leérvünk?! – most Marcsi próbálkozott.

– Nem.

– Haragszol?

– Nem, csak tudod, hogy utálok elkésni.

– Csak egy óra, legalább megihatnánk egy kávé nyugodtan!

A férfi megkönnyebbült, egy óra múlva megy a következő vonat és már egy hete nem tudta elrakni a dolgait az asztalról, a vécé radiátorán több könyve is egymáson, mindegyikből egy-egy oldalt olvasott el. Ám a lány behullott szögletes ölébe.

Röviddel ezután már egy buszról szálltak le a pályaudvar sarkánál. Feri az aszfalt felett tíz centivel vitte a gurulós bőröndöt, amibe Marcsi még a lakásban átpakolt. A vonat már indulás előtt negyed órával bent állt. Felrakták rá magukat, aztán a csomagokat is az ülés feletti rácsra, a szűkös kabinban. Marcsi kihúzta a táska oldalából az Éjszakai repülést, pont ott nyitotta ki, ahol tegnap elalvás előtt becsukódott: „Buenos Aires... Natal... Dakar... Casa... Dakar...”

Ahogy Feri leült a lány mellé, tekintetébe egy álmos, ülő alak nehezkedett. Hát nem csak kettejüké a kocsí. Az alvó szemhéjai felemelkedtek, mint a ma reggeli Nap a panelházak mögül, viszont szemei nem ragyogtak. Ellenkezőleg, szemgolyóit az éjszakai páras levegőből gyúrták. Emelkedő szemhéjai mögül, álmából mászott elő az ismeretlen utas.

- Sziasztok, Gergő vagyok.

Gergő, milyen ismerős név, - gondolta Feri - és egy guruló földrögöt látott képzeletében.

- Szia – mondták egyszerre, Marcsival gépiesen.

Gergő szemekre visszanőttek a szemhéjak, a bemutatkozás viszonzására már nem jutott idő. Marcsi újra elmerült a könyvben.

„- *Harminckilenc zsák. Rendben?*

– *Rendben.*

A pilóta beöltözik. Melegítő sál, bőr kezeslábas, bélelt csizma. Zsibbadt teste súlyos. Rászólnak: – Gyerünk, gyerünk”

Hirtelen megmoccan a vonat és szakadozottan elindult. „*Üdvözöljük kedves utasainkat, a vonat csak Kelenföld és Pécs állomásokon áll meg.*” – Vajon hányszor kell a hangsebességet átlépni, hogy az ember elveszítsze az identitását? Kiszakadni, a hanghullámok közül, hátrahagyni a „- *Szia Picim, el kell kezdened a napot, már berendeztem neked a*

konyhát is” – típusú mondatokat – gondolta Marcsi, aztán mégis inkább befúrta magát Feri és a szék közé, és halkán hozzászólt:

– Mikor voltál először Pécsen?

– Még nem voltam, csak Mohácson, osztálykiránduláson

- Hogy alszik, lehet, hogy részeg, nem? –nézett Marcsi a férfi biztonságos válla mögül az alvó testre.

- Milyen támadó vagy, lehet, hogy csak nagyon fáradt, nem? Vagy éppen mély álomban volt, van. – mormogta Feri

- Lehet.

Újra felnyíltak a szemek. Gergő végigtapogatta a combjait, majd Ferire nézett:

- Ne haragudj, az egyik lábam béna, segítenél a végéig elmennem?

- Persze, pattant fel Feri. Gergő a keze után nyúlt, felhúzta magát és egymást rángatva elindult kelletlenül a két test végig a folyosón. Marcsi utánuk hajolt, kidugta fejét a kabin tolóajtáján, hogy lássa Feri mellett a világ legfáradtabb emberét. Vajon hogyan szokott mozogni? Miért nincs tolószéke?

Amint kiléptek a vonatkocsi folyosóajtáján, hirtelen történtek a dolgok. Marcsi látta, amint a két test megbillen, Feri megragadja a végéajtó kilincsét és Gergő után kap, de Gergő eltűnik. Marcsiban elakadt a lélegzet. Nem mert mozdulni, aztán mégis futva indult párja után. Feri némán bámult a nyitott vonatajtón kifelé, szeme előtt mint egy végtelenített képsor földgöröngyök görögtek, majd pukkantak szét. A huzat keskenyre húzta Marcsi szemét, amit Feri mellé ért:

- Kiesett?! ÚR ISTEN!

Feri felriadt erre a hangra és erősen kapaszkodva meghúzta a vészféket. Semmi. A férfi bevágta a nyitott ajtót és átsietett a másik kocsiába, ott is meghúzta a vészféket, de megint csak SEMMI.

Fél óra múlva Marcsi párja oldalába fúródva a fülke ülésén mocorgott. Ami történt, az most egyre valószínűtlenebb, mégis úgy nehézkedik rajtuk, hogy bőrükön áthatolva minden porcikájuk elnehezül. Teljesen esetleges az egész, Gergő, az álmatag csecsemő, a szétpukkanó földgöröngy. Hosszan nyúltak a percek, aztán valaki megjelent a fülke ajtajában: egy roskadozó kontúr. Matatás, bicskáját a fülke ajtajának zárjába nyomta. Pattant a zár, az ajtó kinyílt, a nehézkedő alak GERGŐ a párral szembeni szék felé mozgott, morgott valamit Feri lábait látva, aztán embriópózban kitöltötte az ülést és visszaaludt. A borzalom, mint a kilöttyent víz, újra ellepte a fülkét, lassanként száradva fel.”

A kézirat itt abbamaradt. Emlékszem, Feri hosszú heteken át küszködött, de a szálakat nem sikerült közös mederbe csorgatni, pedig minden annyira jó ötletnek tűnt. Még mi is, Zoltánnal fellelkesülve egy álló este görnyedtünk a lapok felett. Azt tanácsoltuk neki, hogy Marcsit vegye ki a történetből, de aztán, talán csak azért is belekezdett egy másik elbeszélésbe, amit úgy loptunk el tőle, hogy lefénymásoljuk és beépítjük egy közös novellába. Aztán amikor elolvassa, panaszt emelünk a kupi miatt, mondván, a gondjait már mi is viseljük kelletlenül – ugyan az a szánalmas történet van ebben is, látod? Íme a másik írás:

„Ferinek hívnak, egy hétköznapi fiatalember vagyok. Párommal, Marcsival egy igénytelen albérletben élünk. Közös távlatunk, az igénytelenül összegondolt közös jövő, mint

könnyűszerkezetű társasházak állnak felettünk. Lakásunk a valóságban is csak egy panellakás, amin sajnos napról napra elfelejtünk meglepődni. Lehető legközelebb, a társasház aljában van a bolt. A boltos, Gergő már egy hónapja eltűnt, és az áruk a polcokon a bezárt ajtó mögött lassan elveszítik szabatoságukat. Már régen be akartam jelenteni a rendőrségen, de a közös képviselő azt tanácsolta, hogy várjak, mert ha felbukkan, a lejárt holmikkal úgysem tud mit kezdeni és biztosan szétosztja a lakók között.

Egyre jobban utálok itt lakni, de Marcsi nem akarja ezt meghallani, mert úgy érti - talán szándékosan – hogy a kapcsolatunkat untam meg. Persze ez teljesen valótlan és néha azt hiszem, hogy összekever magával. Ezt a véltlen tévedését szeretem benne. Nekem is nehezemre esik elválasztanom a vágyait a sajátjaimtól, de azt hiszem, ez a titka a hosszú kapcsolatoknak.

Szeretnék egy nagy házat, a folyó mentén. Azt, hogy melyik folyó lesz az, még nem tudjuk, de mivel már minden kicsi kanyarulatát átbeszéltük a tájjal egyetemben, nehéz lesz rátalálni pont arra a folyóra. Én azt szeretném, hogy az ártéren kívül legyen a ház, az ő elképzeléseiben pedig nincs is ártér, meg gát sem. Csak folyó, meg erdő, meg színes gombák, óvoda, ahova az erdő lakói járatják a gyermekeiket. Csak az a baj, hogy szerintem az erdő lakói ebben az esetben a medve, a nyúl, a teknős és ki tudja még ki. Remélem a vadász nincs köztük.

Mindkettőnk kedvenc meséje a Vuk volt. Egyik este Marcsi addig forgolódott, hogy Vukhoz hasonlítottam, amikor a filmben egy kövön próbál elaludni, de felette idegesítően káromgva kavarognak a varjak... Nem volt szándékos, viszont ezzel sikerült meggyőzőnöm, hogy még mindig szerelmes vagyok.

Elképzeléseinkben a gyerekeink számát háromról kettőre csökkentettük. Lehet, hogy azért, mert Marcsi még mindig nem talál állást. Én egy újságárus bódében dolgozom. Marcsit aggasztja a bódé kicsi forgalma, engem nem annyira, mert a főtéren van, és könnyen belefeledkezem a járókelőkbe. Mondtam neki, hogy nem is értem, mi baja van a gáttal, a folyó mellett, ha a munkanélküliségtől ennyire fél. Attól tartok, hogy nem bízik bennem, pedig végzettségem szerint sokkal jobb állást is kaphatnék.

Félreértés ne essék, szeretem az újságosbódét, végre sokat olvasok. A gyerekkori felnőtt énképem is sokat olvasott és legalább ebben a tekintetben utolértem magam. Legutoljára pont az Éjszakai repüléssel végeztem Exuperitől, de nem tetszett. Rövid volt, és úgy érzem, hogy csak a szerző neve miatt olvastam végig. A befejezés azért tetszett: *„A pilóta nem mozdult. Begyújtották a motort. A pilóta a géphez támaszkodó vállában érezte: a gép élni kezd. Annyi hamis hír után – elindul... nem indul... elindul - a pilóta megnyugodott. Szája szétnyílt, foga mint egy fiatal ragadozóé, csillogott a holdfényben.”*

A történet itt megint véget ért, de Zoltánnal tovább írtuk:

„Egyik nap Gergő vásárolt nálam egy Nemzeti Sportot. Olyannyira meglepődtem az újabb felbukkanásán, hogy a bolt felől semmit sem kérdeztem tőle. Mikor Marcsinak elmondtam, nem tudta, vagy nem akarta megérteni, hogy felejthettem el rátérni a boltra. Akkor jutott csak eszembe, hogy amikor elment, mintha sántított volna.

Hosszú hétvége közeledett, így rövidesen három napunk is volt, így bárhová elutazhatunk. Azon viccelődünk, hogy vajon milyen messze lehetne eljutni, hogy keddre, az első

munkanapra visszaérjünk. A vége az lett, hogy Pécsre mentünk, mert Marcsi ott járt egyetemre és régóta meg akarta nekem mutatni a kedvenc helyeit.

Pécsről visszaérve történt az első furcsa dolog. A munkába menet láttam, hogy a bódé már kinyitott. Kapkodtam a mobilom után, hogy megnézzem, hány óra, de bőven időbe voltam. Rossz alvó vagyok és hajnalban már nem tudok visszaaludni, így lehetetlen, hogy elkéssek. A bódéhoz közeledve azonban ismerős arcot láttam meg a pultnál: GERGŐT! A rohadék! Mit keres itt? Érkeztemmel szótlanul összepakolt és elhordta az irháját. Még akkor is sánta volt. Rövidesen visszatért, és megkérdezte, hogy alhat-e a sarokban egy picit. Megengedtem neki, mert nem tudtam rá nemet mondani, hiszen ekkorra már teljesen biztos voltam benne, hogy az egyik lábára lebénult.

Aztán tovább bonyolódtak a dolgok. Dél felé felbukkant Marcsi, kis piknikes kosárral, de mikor a bódéhoz ért, meglátta Gergőt, és összezavarodott. Hiába mondtam el neki a reggeli esetet, hogy rendes volt, egy szó nélkül elment, meg sem kellett kérnem. Idegesen elkezdte keltegetni mondván, ha itt találná a tulaj, rögtön kirúgna. Igazat adtam neki és Gergő tíz perccel később újra sehol sem volt.

Marcsi aznap zárásig velem maradt. Hazafelé újra érdekes dolog történt: a boltot nyitva találtuk, de nem volt benne Gergő és a legjobb dolgok is hiányoztak a polcokról. A piák, a csokik, a teák és a húspult is üres volt. Jobbára csak romlott tejtermékek maradtak, de akkor vajon a húsokat miért vitte el? A füstölt szalonnán kívül már biztos minden megromlott. Persze a szalonnát is elvitte.

Másnap az adóhatóság és a rendőrség közösen felfeszítette az azóta visszazárt ajtót, a megmaradt dolgokat el lehetett vinni. Mi az ételizesítőket vittük és három flakon olajt. A májkrém konzervek a szomszédba kerültek.

Pár nappal ez után újra érdekes dolog történt. Gergőt holtan találták a járókelők egy kereszteződésben. A halál okának szívinfarktust írtak az újságban, de szerintem vagy a vonatbaleset okozta belső vérzéseibe halt bele, vagy a romlott húsoktól ételmérgezést kapott.”

A történet itt befejeződött, de sokat vitatkoztunk rajta. Gyekeztem szó szerint feljegyezni, hogy Feri miként mesélte el a szövegekhez fűződő viszonyát:

„Most kérek, ne nevesd ki – nézett rám akkor – vannak zavarodott pillanatok, amikor előtűnnek valami furcsa minták, aztán megint láthatatlanok lesznek. Sok mindent szokott így észrevenni az ember, amik aztán egyre valószínűtlenebbé válnak, míg végül önkényesen ráfekszik a *biztos* dolgok árnyéka, felejtésbe menekül a lusta, érdektelen, közönyös agy. Vannak, akik magukon hordanak bizonyos jeleket.” – Ekkor elhallgatott, összerezett, talán a könnye is megeredt kicsit, majd a halkabb szavakkal folytatta:

„Reggelente, tudod, a tükörben néha látom magamon. Az egész ott kezdődött, hogy Zoltán beszélni akart velem, te is odaültél, hogy ketten hassatok rám, aztán végül is berúgtunk valami sósborszesztől. Ekkor mondta azt Zoltán, hogy ki kellene szakadnom magamból. Először ketté, majd meg kell neveznem a két feletem. Így számon tudom magam tartani. Elkezdtem írni, hogy egyáltalán el tudjam magam képzelni.

De eljött az este és én szörnyű álmot láttam. Láttam magamon. Úgy nyomott a földnek, hogy nem bírtam megmozdulni, felkelni és ez így folytatódott nap-nap után. Emlékszem, Zoltán beleolvasott az írásomba és megszidott, hogy nem eléggé következetes a kettéválasztás. Igen, a másik én, akit először egy nagy földröggé tettem képzeletemben, ön-

kényesen elő- elő bukkan és rám ijeszt. Zoltán csóválta a fejét mondván „ez így nem fog menni, húzni kell.” Belőlem meg nem jött elő az álmom, hiába tátogtam neki, nem tudtam szavakba önteni, mi történt az este, azaz minden este.

Nem véletlen. Sokan nem akarnak tudomásul venni, önkényesen elfelejtik, hogy a közös múlt töredékeit néhányan magunkon hordjuk. Nem tudjuk letenni csak úgy; teljességgel lehetetlen.”

Emlékszem ijedt, verejtékes arcára, mint aki mély transzból tért vissza, úgy pislogott és nézett maga elé. Aztán kényszeresen tükröt keresett – azt hiszem, a mosdóban talált végül egyet a falon.

Én megértem Ferit. Szoktam hasonlót érezni, például múltkor szalonnázás közben a húst sokáig csomagoltam elő és közben hosszasan néztem magam elé. Aztán megeredt a munka a kezemben, mint mikor egy vízcsepp az ablakon összeszedi magát és végül megindul, magába nyelve az útjába kerülő többi társát. A szalonna kiesett a kezemből és ekkor láttam csak meg, hogy az árcímke a csomagolás belsejében van. Harminc ezüstpénz: teljesen lehetetlen és persze vissza is változott rögvest háromszáz forintra. Minden esetre bántott, hogy az étel kiesett a kezemből, le a koszos földre.

Feri feljegyzéseit olvasva gyakran észreveszem magamon, hogy máshol megformált szavakat mondok ki, amiket már olvastam valahol. Igen, darabonként elsajátított szószerkezetekben beszélek, mivel csak pár szöveget olvasok, beszélni meg ritkán beszélek bárkivel is, igen gyakran ismétlem magam, vagy inkább azokat a szövegeket.

Még amikor újságosbódéban dolgoztam, elkezdem tervszerűen olvasni, minden nap kétszáz oldalt. Először a Bibliát, mégiscsak azzal kell kezdeni, de aztán rájöttem, hogy Bibliát olvasni csak oldalanként lehet, sőt a minap valahol azt olvastam, hogy csak mondatonként.

És ez a legborzasztóbb. Ha tényleg mondatonként olvasnék, akkor végtére is a saját majdani dadogó beszédemet hallgatnám meg előre. És veled is, csak így, oldalanként tudok pár szót váltani, de legalább számba adsz ilyenkor egész oldalakat, hogy magam helyett Feriről beszélhessek.

Kántor Zsolt

Az ítéelőerő mimikája

*Az odafelvalók és a mérőzsinór.
azoknak van ilyen illata?*

A kultúra kegyeltje a kert.
Egy Arborétum-szerű idea. Szűrt fények.
Arról híres, hogy bejárhatatlan.
Gyilkos galócaival navigál.
A természetfeletti tetszését bitorolja.

A kérges is, ilyenkor, ősszel, nagyon durvák.
Az idő partra sodor minden korhadékfát.
Ez a víz itt csak leánykori nevéen folyó.

A fűzfa alatt egy tornacipő.
Hangyák mászkálnak a sárga cipőfűzőn.

Úgy érezni, amikor végigsétálsz az utcán,
hogy a szabadság a becsukott ablakok mögött nő.
Szinte visszanyomja a talpadat a fű.
Itt megfontoltságot nyújt a feddés.

Az odafelvalóknak nagyot köszön a meggondolás.

Napfény íz nélkül

A fémdoboz alján cérnaszálak, orsók és bábuk. S egy repedt zsebtükör. A piros dobókockákról nem is beszélve, azokról már pereg a zománc. Az ólomkatonákra gumigyűrűk csavarodtak. A polcon leporellók, citromsárga matchboxok. És nyöszörgő babák. Az egyik rád hasonlít. Élénkpiros rúzs, barna, rövid, vékonyszálú haj, kék pupillák. Hallatlan. És ez nem költészet, hanem maga a történet ilyen képtelen és képes. A fenséges hiánya itt illúzióba áztatott ezüst. Elcsurrant könnycseppben lakik egy női akt. A tied. A szabadság, mondogatod a boltban, nem tud más kontextust, csak ahol az eredetiség és a múlt egybeforr. Maga az élet is csak megközelítése valaminek, ami lehetne. Tehát a megértés nem teljes. Egymás megmérése, a megtört szív szerkezete rejtett. A képmás empátia nélkül hideg. A vásárló gyámoltalanságának és az individuum esetlegességének tapasztalata. Napfény íz nélkül. A használtruhák atmoszférája. A lényeg félreértett. Pedig új alapok kellenek magukat. Szókapcák, szóruhák. Szókupacok. Az ismeretlenhez is úgy közeledünk, mintha ismert lenne. Végül választasz egy pólót.

Dékány Dávid

valaki helyettem

simon mártonnak

valaki helyettem lélegzik.
közvetlen közletről hallom,
talán siet utánam,
mindjárt megragadja a vállam,
és kérdezősködni kezd,
hogy miért nem merem kinyitni a szemem a víz alatt,
miért utálok a beföttet,
miért nem a patológia előtti megállóban
szállok fel, mikor az van közelebb,
és a légpuskámról is kérdez majd,
meg a szemben lakók macskájáról az erkélyen,
vasárnap, ebéd közben csöngetnek be,
a hús az asztalon gőzölög,
nem nyitunk ajtót, és mire visszaérnek,
az élőködők lassan elhagyják a kihűlő testet.

a rakpart lépcsőjén tömeg gyűlik össze,
a napfogyatkozást várják, speciális szemüvegekkel,
pedig a szmog miatt szabad szemmel is nézhető.
valaki helyettem lélegzik.
egy lány haját felfújja a szél, mintha integetne,
elkapom a tekintetem, és hazáig rohanok,
asztmásan nem lenne szabad,
a felvert porban, a kipufogók között.
a tüdő a szárnyasok vasárnap délelőtti boncolásán,
a konyha anatómiájában is egyszerű szivacs,
amivel felitatható egy város minden lelkiismeret-furdalása.

a félelem sem több
egy légyapapírba ragadt énekesmadár tenyérynyi pulzusánál,
a gondolatnál
a formalinban tartósított emberi magzatok
és egy galandféreg láttán,
hogy igazából mindkettő ugyanolyan parazita,
ha a szülei nem akarták a gyereket.

valaki helyettem lélegzik,
s akár élhetne is helyettem.
az az embrió idősebb nálam,
lakhathna ő is a szemközti házban,
a fiával focizni járnék, lefeküdnék a lányával,
vasárnap áthívnának ebédelni,
befőttesüvegekben hússzínű, szerves anyag lebegne.

szaggatott

most festik fel az út közepére, a szürke betonra
a sávokat elválasztó,
szaggatott perforációs vonalat,
hogy földrengés esetén a talaj
könnyebben kettészakadjon valahol.

a mélybe zuhanók kiáltása,
mint a stopposoké, kiket épp elhagytunk

— — — — —

egy sor hosszú, megnyúlt szótag,
spondeusok a végtelenbe.

Berényi Csaba

Minőségét megőrzi

kérted, üljek melléd és karoljalak át,
valami képet vágtam a kamerába,
a vaku fennakadt szemem sarkán,
hét éve nem tört meg rajta semmilyen fény,
egy kövön ülve lóbálsz lábad a Tiszának,
feltörte a papucs, forr benne a bőr;
rigolyáimat pedzegeted, hogy tudd, majd mire számíts,
nem – nem iszom le magam minden este,
öngyilkossághoz lusta vagyok, amúgy is gyávaság,
a pánikbetegséget sikerrel kinőttem,
szeretem a bluest,
mindig lehajtom a vécédeszkát,
segítőkész vagyok, egy barátom is megütöttem,
mikor szépen kérte,
főzni azt nem tudok,
az előre kész dolgokban hiszek;
mint varos lábad a folyó,
majd ringat minket
ideig-óráig a szavatosság

Fültanú

szomszéd kőművesek
szájában gyorsan kötnek az egysorosok,
nélkülük már aludni sem tudnék,
tegnap átütötték a falam,
kis porfelhőben szállt a komfort,
zavaros lett a beszűrődő naplemente;
aztán elült minden a visszhanggal együtt,
senki sem mert megszólalni,
a valódi csendtől
valódi süketnémák
lettünk

Foggal-körömmel

ha kinyitom a hűtőt,
nagyanyám egyből sorolni kezdi, mit főzött,
mintha tárlatvezetésen volnánk,
ahol csak a szemnek szabad;
kezén a bőr nyirkos és repedt,
végigszámolja vele az összes polcot,
hozzá sem mer érni,
húsleves, főzelék, pörkölt,
a hangsúlyt felviszi a végén;
ha kínál és nem kell, biztos nem szeretem,
és a tanmese, kik előtt csúszott anno,
hogy legalább puliszka legyen,
ezen gyerekes dühvel húzom fel magam,
mintha mindig foggal-körömmel kéne akarni a jót,
mert beérni valamivel csak a szegények szokták;
mondtam, elég lesz
most egy sör is

Balázs Ildikó

Mécskolomp

Gyerekkoromban is szerettem a temetőt. Nyolcvan felé közeledő nagyanyám okkal járt oda: túlélte három öccsét: Átilla bátyát – ahogy mondta –, és Zoltit. De Jenőt is, a legkisebbet is, akit különösen szerettem.

81 évet élt, utolsó nyolc évét velem töltötte. Hároméves koromtól jártam vele a marosvásárhelyi római katolikus temetőbe – mi, reformátusok. Valamikor ott jutott sírhoz nagyapám, amikor elsőszülött gyermeküket kellett hirtelen temetni. Azóta nagyanyám rendszeres látogatója lett a temetőnek.

A legjobban a szobros sírköveket szerettem. Bár a katalikus (ahogy mondták) szobrai távol álltak a neológ zsidó temetőitől: ott láttam sírlapon fekvő nőalakot, madarat, sőt még lapjaira bomló könyvet is kőbe faragva. Arcok, reliefek, teljes alakú szobrok az elhunytáról. Mesterművek. Mindenféle, gyermeki képzeletet megmozgató alakzat. Őket talán kevésbé kötötte szakralitás, avagy a szakralitást másképp, nemcsak az előírt vallásos jelképeken keresztül éltek meg. Nekem nagyon tetszettek a zsidó sírok. De tetszett a katalikus szoborcsoportja is a bejáratnál, az adakozó nőalak, és a ravatalozók! Melyek mellett elhaladva borzongani lehetett nyári kánikulában is, amikor a virágot fonnyadtra lankasztotta pár óra alatt a hőség. A ravatalozókat, melyeknek ajtajuk nyitva állt, mindössze egy-egy vaskerítés zárta el belsejüket, épp az tette rejtelmessé, hogy nem lehetett tudni, mikor van benne halott. Idővel rájöttem: figyelni kell a temetőkapun a gyászjelentéseket, melyekből a ravatalozó bejáratára is függesztettek, ha épp halottat rejtett. Ám ez a tudás, a későbbi iskolás tudása nem csökkentette a borzongás-keltette bizonytalanság-érzést.

Miért a bizonytalanság? Mi rendült meg? A biztonságérzet? Relativizálódott a léttudat, mihelyt találkoztam a másik dimenzióval?

A másik dimenzióval, melyek kapcsán nagyanyám olyan szavakat használt, hogy van más világ. És van feltámadás. Ez a tudat megrendíti az evilági életben való pöffeszkedést.

Talán ezért is jártam már gyerekként szívesen a temetőbe. Új távlatok nyíltak, amikor átléptem a temetőkaput, mintha síkok, fénypázmák nyúltak volna elélem, mint kigöngyölített szőnyeg, mely máshova vezet. De lehet, hogy csak a fények játszottak velem, melyeket átszűrtek a fenyők tűlevelei?

Egy időben, középkorunkban a református temető teraszos kriptáin tanyáztunk lyukas órákban. Ma is szívesen időznék ilyen kis villaszerű építményeken. Ha jött valaki, csak lehúzódtunk a falat s párkányt mállasztó, hús, mélyzöld borostyánok mögé.

Legszebbek halottak napján voltak a temetők: messziről úgy tűnt, lángba borultak. Lángba borította őket a sok gyertya, melyek remegő nyelvecskéi egységes nyalábba szövődtek. Lángoltak estefelé a temetők, mintha egy-egy sír felgyulladt volna.

Ma is szeretek – alkalomadtán – temetőbe menni.

Kiszakadni abból a dimenzióból, amely nap, mint nap fogva tart.

Idén halottak napján is kint voltunk este a péterfai temetőben: egy régi kriptára egy kis pléhtalpas gyertyát helyeztünk, meggyújtottuk, inkább csak a szertartás kedvéért. Hogy a gyerek lássa, s én közben vételezzem, ha netán üzenet jönne. Aznap és ott nem jött. A sír elhagyatottnak tűnt, de nem gondozatlannak, hiszen a közhasznú munkás köteles minden sírt – elhagyottat – karban tartani. Ám egyedülvalósága, egyedülállása a többitől hívogató volt.

Másnap napközben újra elmentünk a gyerekekkel. Levettük a kiégett pléhtartót, bedobtuk a kukába. A gyerek a többi sírt is le akarta rámolni, mondtam, azokat nem szabad, azoknak van gazdájuk.

A többi síron mécsesek lobogtak, egyik-másik nagyobb még csak félig-egyharmadig leégve. Minél nagyobb a mécses (teste piros vagy szintelen plasztik, teteje levehető pléh-zárókupak), annál nagyobb gyertya fér beléjük. A szél sem oltotta ki őket.

Néhány asszony már vitt haza belőlük: jók lesznek jövőre. Mások hetekre otthagyták. Különösen a városiak, akik nem jönnek vissza, csak jövő ilyenkor. Halottak napján jöttek a falutemetőbe olyan emberek, akik nem köszönnek mindenkinek... fiatalok voltak, többnyire kisgyerekekkel: az unokák, dédunokák már városon született nemzedéke.

Meleg volt, de párás a levegő. A mécsesek pislákolnak. Pad nincs, leültünk a temető végében egy sírszegélyre, feltűnés nélkül, krizantémok takartak minket. A temető mögött szántó. A mellette levő telek csöndes, kihalt, ám láttam, hogy valamelyik nap egy gazda szántott rajta lóval. Itt-ott gyümölcsfa, egyiken két hatalmasnak tűnő szürke madár párzott. Az idén a novemberi melegtől elvesztették belső órájuk szabályozását. A cinke is immár harmadszor kotlik a postaládámban.

A párafelhők vizet eresztettek, eleredt lassacskán az eső.

Először csak hallottam a hangokat. Majd nézegettem a szomszéd teleksáv felé, a gyümölcsfák irányába, ahol a gerlék párzottak – giccsmásuk egy-egy kerámia gerlepár a sírköveken. Fehér, zománczott kerámia-galambok. Egyik előre hajol, farka az égben, a másik felnyújtja a fejét.

Honnan szól a kolomp? A faluban egy másik, szintén kihalt portán láttam juhokat, biztos, itt is tartanak, hogy leleljenék a füvet. Bár az már novemberben nem nő.

Egyre hangosodott a kolompolás. Sok juh lehet, közelednek, sokukra – nemcsak a vezérkoszra? – tehettek kolompot. Ahogy az eső dobolt, úgy kolompolt valami.

Ültem, figyeltem. A hang egészen közelről jött. Ahogy jobban vert az eső, annál hangosabban, folyamatosan, ahogy alábbhagyott, akadozva, halkabban.

Juhnyáj helyett ködkonda járta a szomszédos telket, s az eső csengett-bongott a műanyag mécsesek pléhtetején.

Harmadnap is elsétálunk a temetőbe. Szél fúj. Néhány krizantémcserepet felborított. Már csak a legnagyobb plasztik mécsesek pislákolnak. A kicsik és közepesek kiégtek.

A szél átfúj egy-egy félrebillent pléh-mécsstetőn, fúvó hangot adva. Furulyázik a mécskolomp.

Az idő szalagján rögzül a hang. Rávarrja magát a táj, mint öltögető asszony vászonra a minitát. A szelet, mely furulyahangot ad, s a mécseseket, melyek bádogtejére potyog az eső.

Megannyi kis mécskolomp.

(Részlet a szerző Lélekregegy című készülő kötetből.)

Szócs Petra

Háromkor a kápolnában

Amikor ott feküdtél a koporsóban,
és megsimogattalak, kezem beleakadt a füledbe.
A hajadból akartam levágni egy tincset,
drapp cérnával összekötni,
és eltenni egy gázszámlás borítékba.
Fél kézzel tartottam a koporsó fedelét.
Januárban én vágtam a hajad.

Nem tudom, mit csináltak veled a sminkesek,
arcod véres volt, csak ilyen áron tudták becsukni a szád.
Sosem szeretted, ha faggattalak.
Néha megbillent a koporsó fedele.
Lehunyt szem, ferde száj,
azt a fonott bőrcipőt először láttam a lábodon.
Januárban azt kérted, hogy vágjam le a hajad.
A kezedre gondolni sem merem,
már akkor is hideg volt, amikor éltél.
Maradt a füled és a hosszú hajad.
A kápolnaőr úgy mosolygott,
mint aki elnézné, hogy egész nap simogatlak.

Szép rövid vers

Andreának mentettelek el a telefonomban,
hogy ne legyen belőle probléma.
Nagyanyámat használt sírba temették,
az állt rajta: Editke, élt egy évet.
Ez persze két különböző dolog.
Annyi mindent akarunk letagadni.